

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Vita Auctore Palladio, Ex Historia Lausiaca apud Rosweydum cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

AUCTOR
C. B.

ex Nitria fratres interrogarunt, atque compererunt, ea ipsa die et hora obiisse Amunem, qua ejus animam sursum ferri senex viderat. Ac utriusque puritatem animæ Antonii summopere mirati sunt, qui a triginta (imo tredecim, ut Græcæ habetur) dierum itineris intervallo statim rem dixerat, animamque sursum ferri conspexerat. Ita Athanasius, non obscure sane tum his, tum verbis num. 25 recitatis indicans, Ammonem, non in monte S. Antonii; sed in Nitriensi solitudine obiisse.

Synesius in Dione de Ammone nostro,

52 Verum hæc de loco, quo Sanctus obierit, dicta sufficiant. Ad aliud, quod de Sancto adhuc restat, progredior. Synesius in Dione seu de ipsius Vitæ instituto, agens de ingenita quorundam animis vi, ut sine subsidio litterarum seu scientiarum quæque tractare possint, ait: Ὅμοιος Ἀμῶνς ὁ Αἰγύπτιος οὐκ ἔξευρεν, ἀλλ' ἔκρινε χρεῖαν γραμμάτων τῶσδε αὐτῶ σου νοῦ περιῦν. Qualis Amus Ægyptius, litterarum usum non reperit, (malim ego hic cum Rosweydo vertere acquisivit) sed judicavit. Tanta in eo erat mentis vis. Ita Petavius et Cotelierius Græca illa Synesii verba interpretantur. Verum, cum sensum forment admodum obscurum, opportune, ut Rosweydy in Vitæ Patrum pag. 69 docet, in Ms. Medicæ Codicis margine ita a Scholiaste apponitur: Ἐρομένου τῶς αὐτῶν, εἰ ἀναγκαῖα τὰ γραμματα, ἔρη. Εἰ ὁ νοῦς ἐξήραται, τίς χρεῖα γραμμάτων; Τὸ δὲ οὐκ ἔξευρεν, ἀλλ' ἔκρινε χρεῖαν γραμμάτων, ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἐγρήσατο αὐτῶς γραμμάτων, ἀλλ' ἀπεφάνητο τοῦτους δεῖσθαι γραμμάτων, οἵτινες οὐ μέγιστος εὐτύχησαν νοῦ, ἵνα τὴν ἐνθεὴν ἐντεῦθεν ἐπανορθῶνται. Cum quidam eum (Ammonem nimirum) interrogaret, si litteræ necessariae essent, inquit: Si mens sana est, quis litterarum usus? Hoc vero, quod hic dicitur, litterarum usum non acquisivit, sed judicavit, ideo dicitur, quod ipse non usus sit litteris, sed edixerit, eos litteris seu scientiis indigere, quibus parum mentis obtigit, ut inde mentis defectum supplere et corrigere possint. Porro Petavius putat, illa Synesii hujusque Scholiastæ verba de Ammone Ægyptio seu Sancto nostro esse intelligenda. Verum idem fere responsum, quod his concipitur, S. Antonio attribuit S. Athanasius.

non autem de Ammone, cuius Plutarchus meminit, verosimilius debet

53 Hinc nonnullis creditur memoria lapsus esse Synesius, perperamque, quod Antonio Ægyptio attribuendum erat, Ammoni Ægyptio attribuisse. At vero hæc mihi illorum opinio non probatur. Quid ni enim bis idem simileve ad eandem questionem responsum datum esse potuerit, altera quidem vice ab Antonio, altera vero ab Ammone Ægyptio? Cotelierius tom. III Monumentorum Græcorum col. 364 in Notis ita scribit: Mihi vero... suspicio oritur, Synesio in mente fuisse Amun Ægyptium veterem illum, cujus mentio habetur apud Plutarchum lib. de Iside et Osiride, et Jamblichum de Mysteriis sect. 8, cap. 5 tamquam mentis et occulti, occultorumque declaratoris, nec non præsidis veritatis. Nam non multo post iterum scribit Synesius: Ἐπιμοῦσαντος ἐξείνεν τῆς ψυχῆς τὴν ἀξίαν, ἢν Ἀμῶνς, ἢ Ζωροάστρης, ἢ Ἑρμῆς, ἢ Ἀντωνίου. Eximiam illam animæ conditionem feliciter adeptos, quam Amus, aut Zoroastres, aut Hermes, aut Antonius habuerunt. Vides, Amun præponi Zoroastri et Hermi, atque disjungi ab Antonio? Quamquam nolim circa rem obscuram contendere. Ita hactenus loco citato Cotelierius. Verum, inquit Tillemontius tom. VII Monumentorum Ecclesiasticorum pag. 675, cum Synesius postea repetens, quod de Amune pronuntiarat, Antonium ei adjungat, nec Cotelierius ethnicum, de quo intelligatur, Antonium, inveniat, imo vero Synesii dicta ad Antonium, anachoretarum patrem, videatur referre, non video, qua de causa Ammon seu Amun, quem tantopere laudat Synesius, credi nequeat Ammon Nitriensis, ut credidit Petavius. Nitria non multum erat remota a Libya, ubi debebat Synesius. Quod autem ponat Synesius Amonem ante Zoroastrem et Hermelem; Antonium vero post illos, nimis infirma est ratio, ut Amonem credatur his omnibus facere antiquiorem. Hæc fere quantum ad substantiam Tillemontius, Petavii alto-

B

C

rumque, qui Ammonem Synesii statuunt a nostro non diversum, opinionem amplectens.

54 In hanc et ego veluti verosimiliorem non illibenter concedo, ac proin de Sancto nostro etiam intelligo Synesium, quando alibi Amonem et Antonium cum iis, quæ maxima antiquitatis existimabat lumina, comparans, ita etiam fere de illis profatur: Homines hujusmodi scientiarum præsidio haud indigent, utpote pollentes ingenio, cui et velle et exsequi æque sit facile, sequæ, si quempiam hujusmodi offenderet, venerationem ei omnem, et tantum non adorationem, impensurum. Porro quamvis quidem Synesius verosimiliter debeat in Opere laudato de Ammone nostro intelligi, potest tamen id vel ex Sancti cum aliis homonymia merito etiam, uti ex jam dictis facile colliges, revocari in dubium. Pari jure dubitari etiam potest, an omnia prorsus, quæ sparsim in libris de Ammone Nitriota commemorantur, re etiam vera ad Sanctum nostrum spectent, ac nominatim quidem, an ei recte attribuaturs consilium, quo monachus, ut in Monumentis Græcis apud Cotelierium tom. I pag. 592 et seq. refertur, periculosa tentatione prodigiose fuerit liberatus. Etenim præter Ammonem episcopum, supra jam memoratum, Tabennensem quondam monachum, multi adhuc alii monachi, Sancto nostro homonymi, quibus illa convenire queant, in Ægypti eremis vivere. Ac plures quidem apud nos tom. II Januarii pag. 722 et seq. ex Vitæ Patrum recensentur, omnes vel sanctitatis et miraculorum fama vel certe vita in eremis pissime rigidissimeque acta illustres. His porro ibidem additur et alter, qui Dioscorum, Eusebium et Euthymium fratres habuit, quique quamvis ab episcopis, velut hæreticus, fuisse damnatus, ab Hieronymo epistola ad Ctesiphontem affirmetur, vitam tamen et ipse inter severissima penitentis opera in eremo exegit.

intelligi: id tamen vel ex Sancti cum aliis homonymia potest revocari in dubium.

E

VITA

Auctore Palladio,

Ex Historia Lausiaca apud Rosweydyum cap. 8.

Dicebat autem Ammon hoc modo vixisse a. Cum esset, inquit, parentibus orbatus Adolescens circiter viginti duos annos natus, vi a suo patre b mulieri junctus est matrimonio, et cum non posset resistere necessitati, quam ei afferebat patrus, visum est ei et corona redimiri c, et sedere in thalamo, et omnia sustinere, quæ fiunt in matrimonio. Postquam autem omnes essent egressi, qui in thalamo et lecto dormituros collocaverant, surgit beatus Ammon, et claudit fores: et sedens vocat beatam et germanam suam conjugem, et ei dicit: Ades dum, domina soror. Deinde, rem tibi narabo, hoc, quo conjuncti sumus, matrimonium, nihil habet eximium.

Ammon, ad nuptias a patre compellitur,

a
b
c

2 Recte ergo faciemus, si abhinc unusquisque nostrum seorsum dormierit, ut Deo placeamus, intactam nostram reddentes virginitatem. Et cum e sinu suo parvum libellum d protulisset, tamquam ex persona Apostoli et Servatoris legebat puellæ, quæ erat ignara litterarum, plurimam lectionis partem adjiciens ex sua divinitus inspirata doctrina et in vita, in virginitate et castitate degenda eam instituens. Quo factum est, ut illa, Christi gratia repleta diceret: Ego quoque, Domine mi, persuasum habeo, fore ut castam vitam libenter agam; et si quid jubes, hoc deinceps faciam. Ille vero, Ego, inquit, jubeo et rogo, ut unusquisque nostrum seorsum maneat.

muori castitatem persuadet;

d

5 Ea vero hoc non tulit, dicens: Maneamus in eadem domo, sed in diversis lectis. Vivens ergo cum ea decem et octo annos in iisdem aedibus, toto die vacabat horto et balsameto e. Operabatur enim balsamum, quæ balsamus instar vitis plantatur, ut in qua colenda et putanda multum laboris ponitur. Vespere ergo domum ingrediens, et faciens orationes, cum ea comedebat. Et rursus nocturnas preces

huic lamen, tori tantum, non domus, separationem volenti, 18 annos cohabitavit;

e

A preces fundens et synaxim peragens, summo mane ibat in hortum. Cum hæc sic fierent, et pervenisset uterque ad impatientiam *f*, vim et efficaciam habuere preces Ammonis.

f post quos, illa tandem domo etiam sefungi consentiente.

* l. quæ

4 Postremo autem ei dicit illa beata : Est aliquid, quod tibi dicam, Domine mi, ut, si me audieris, mihi plane constabit, quod vere ex Deo me diligas. Is vero ei dicit : Dic, quod velis. Ea vero dicit illi : Æquum est, ut tu, qui es vir pius et religiosus, et exerces iustitiam, et similiter ego, qui eandem viam instituti sum secuta, seorsum maneamus, et multi ex eo capiant utilitatem. Non par est enim, ut propter me tanta et talis occultetur tua virtus philosophiæ, qui mecum operetur Christum cohabitans in castitate. Is vero, cum ei gratias egisset, et gloriam Deo dedisset, ei dicit : Recte tibi visum est, domina soror, et si hoc tibi placet, tu habeto hanc domum; ego vero abibo, et aliam mihi domum faciam.

in montem Nitriæ secedit, ibique vita sanctissime acta, patrisque variis,

g

B 5 Qui cum ab ea esset egressus, ingressus est interiora montis Nitriæ. Nondum enim tunc illic erant frequentia monasteria *g*, et sibi fecit duos cellarum tholos. Et cum vixisset alios viginti duos annos, et recte summam exercitationis virtutem exercuisset, in vita obiit monastica, vel potius translatus est sanctus Amon, natus sexaginta duos annos, bis in anno videns beatam vitæ suæ consortem. Cum is ergo solus esset in Netriis, ferunt ad eum puerum rabie exagitatum, vincum catenis. Canis enim rabiosus mordendo illi rabiem dederat. Seipsum ergo totum laniabat, ut qui intolerabilem morbum ferre non posset.

quorum unum

6 Postquam ergo vidit ejus parentes ad supplicandum procedentes, Quid mihi, inquit, labores exhibetis, o homines, ea petentes, quæ mea merita superant, cum in vestris manibus præsto sit auxilium. Reddite enim viduæ bovem, quem clanculum occidistis, et sanus reddetur vobis puer. Illi ergo, cum convicti essent, læti fecerunt, quæ jussa fuerant, et, eo orante, puer sanus evasit. Accesserunt autem alii ejus visendi gratia, ad quos dixit Vir sanctus tentandi eorum animi gratia.

et alterum,

7 Afferte ad me dolium unum, ut habeam satis aquæ ad eos, qui veniunt, excipiendos. Ii autem promiserunt, seipso allaturus. Cum autem alterum pœnituisset, ubi in vicum venissent, dicit alteri : Nolo occidere camelum, neque ei dolium imponere, ne moriatur. His auditis, alius, suis junctis asinis, magno labore dolium sursum portavit. Præveniens autem Amon ei dixit : Quid quod socii tui camelus est mortuus, interim dum huc venisti? Is autem reversus invenit eum a lupis devoratum *h*.

h

C Multa quoque alia hic Vir fecit.

ac tertium etiam hic refertur, miraculis,

i

8 Hoc autem miraculum narravit beatus Athanasius, Alexandriae episcopus, scribens in Vita Antonii *i*, quod, cum aliquando monachi ad ipsum missi essent ab Antonio, erat enim in interiori solitudine Antonius, cum ad ipsum venissent, surrexit senex, et ambulabat cum eis, et cum esset transiturus Lycum fluvium *k* cum ejus discipulo Theodoro, verebatur exui, ne seipsum videret aliquando nudum, et interea dum de ea re disserteret, inventus est trans fluvium, ut qui absque cymba in ecstasi trajecisset, translatus ab angelo. Fratres autem natatu transmiserunt.

apud S. Antonium, qui animam ejus ad cælum ferri videt, vita defungitur.

l

9 Postquam autem accessit ad Antonium, primum ei dixit Antonius : Cum Deus mihi multa de te revelasset, et tuam translationem mihi significasset, te ad me accersivi necessario, ut, cum nobis invicem frui licuisset, pro nobis invicem intercederemus. Cum autem eum collocasset in quodam loco longo separato, hortatus est, ne recederet ante translationem. Cum autem ipse seorsum fuisset consummatus, vidit Antonius ejus animam in cælum assumptam ab angelis *l*. Hic est ergo Amon, qui

sic vixit, et sic obiit. Hunc Lycum fluvium ego cum metu pontone aliquando transmisi. Est enim fossa Magni Nili.

ANNOTATA.

a Quæcumque hujus Vitæ auctor de Ammone hic refert, didicit ex Arsisio, Montis Nitriæ monacho, qui Ammonem erat intuitus, eumque verosimiliter etiam habuerat magistrum. Liqueat id ex verbis, quæ dicendis de S. Ammone cap. 7 proxime præmittit, ut hoc inspicienti patescet.

b Dissonat hic a Palladio Rufinus, scribens, Ammonem non a patruo, sed a parentibus ad nuptias fuisse compulsum. Utri potius assentiendum sit, ex Commentario num. 7 et seq. collige.

c In more scilicet olim positum erat, ut nuptiarum die tam sponsus, quam sponsa corona redimiretur. Claudianus de nuptiis Honorii ita canit:

Tu festas, Hymenæe, faces, tu, Gratia, flores Elige, tu geminas Concordia necte coronas. Plura de hoc argumento videsis apud Rosweydam in Onomastico ad titulum Corona redimiri.

d Verosimillime Novi Testamenti librum; in hoc enim tum Christus ipse, tum Paulus Apostolus multa in cælibatus commendationem commemorat.

e Secundum Socratem, cui Menologium Basilianum suffragatur, se Sanctus non diu post contractas nuptias a conjuge sua separavit non tantum lecto, verum etiam habitatione et domo. Ad Commentarium num. 9 et seq., ubi etiam invenies, Palladio hic fidem potius esse attribuendam.

f Ita hic explicatur, quæ in Græco textu adhibetur a Palladio, vox Ἀπαξία; quam uti ad Ctesiphontem scribit Hieronymus, Nos impassibilitatem, vel imperturbationem possumus dicere, quando numquam animus ullo perturbationis vitio commovetur; et, ut simplicius dicam, vel saxum, vel Deus est. Itaque vox Ἀπαξία; a Palladio Græce adhibita, quæ hic impassibilitas Latine redditur, idem Latine sonat atque affectuum perturbationumque vacuitas. Uti autem hæc Deo inest naturaliter, ita et virtutum exercitio, impigro Dei cultu, perpetuaque cum Creatore interna animi conversatione comparari ab homine in hac vita non perfecte, sed eo dumtaxat modo potest, quo fieri id humana permittit fragilitas. Nec enim homo in hac mortali vita ad illud summæ perfectionis fastigium unquam conscendit, quo deinceps ab omnibus omnino animi perturbationibus sit liber. Hic ergo caute, ut recte monet Rosweydam, legi debet Palladius, qui erroneæ damnatæque Apatheitarum opinioni videtur ad hæsisse.

g Indicat hic Palladius aliquot etiam in monte Nitriæ, antequam eo se conferret Ammon, existisse monasteria. Verum vide, quæ in Commentario num. 15 et seqq. disputata sunt.

h Duo hæc miracula absunt et ab Heraclidis Paradiso apud Rosweydam, et a textu Græco Palladii apud Meursium.

i Apud nos tom. II Januarii num. 80 et in recentiori Operum S. Athanasii per Benedictinos editione, quam et in Comment. sum secutus, tom. I, parte II, pag. 844 et seq.

k Ortelius in Ægypti Tabula Mæridem inter et Mareoidem paludes ponit Lycum fluvium; verum, cum fluvius, trans quem Ammon divina virtute fuerit transvectus, infra vocetur Fossa Magni Nili, dubito, an de Lyco Ortelii hic sermo sit, licet interrim alium in Ægypto fluvium nomine Lycum non norim.

l Pugnât hic Latinus Palladii textus eum S. Athanasio, et cum omnibus aliis scriptoribus, qui res, ad Ammonem spectantes, literis mandarunt. Ad disputata Comment. num. 50 et seq.